

Elżbieta Piwowarska

Politechnika Warszawska, Ośrodek Kształcenia na Odległość – OKNO

POSŁOWIE. W STRONĘ PRZYSZŁOŚCI

Niniejsza monografia przedstawia wysiłki nauczycieli z wielu polskich ośrodków akademickich, mające na celu rozwijanie i rozpowszechnianie nowych metod kształcenia wykorzystujących techniki kształcenia na odległość. Zawarte w monografii artykuły dowodzą jak wiele udało się na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat osiągnąć, głównie dzięki pasji i energii środowisk zajmujących się e-edukacją.

Głównym celem wydania publikacji było udokumentowanie wysiłków osiągnięć naszych środowisk, tak aby nie poszły w zapomnienie i nie zostały zmarginalizowane. Chodziło nie tylko o uczczenie jubileuszu XX-lecia Konferencji „Uniwersytet Wirtualny – model, narzędzia, praktyka” oraz uruchomienia w Politechnice Warszawskiej studiów na odległość, ale również o pokazanie, że e-edukacja jest ważna, że istnieje dla niej wiele praktycznych rozwiązań zarówno metodycznych jak i technicznych oraz, że istnieje w Polsce silne środowisko posiadające kompetencje w tym zakresie. Pomysł na wydanie monografii powstał i zaczął być realizowany przed rozpoczęciem pandemii. Zainteresowanie jakie powstało wokół metod kształcenia na odległość wraz z rozpoczęciem pandemii nie ma nic wspólnego z tą inicjatywą, chociaż nadaje niniejszej monografii szczególnego znaczenia.

W bieżącym roku pojawiają się kolejne eseje i opracowania dotyczące problemów nauczania, w szczególności nauczania na odległość. Tematyka, po kilku ostatnich latach braku większego zainteresowania, znowu pojawia się na łamach prasy i w opracowaniach naukowych. Tym bardziej warto pokazać, że historia e-edukacji zaczęła się znacznie wcześniej, a stosowanie komercyjnego oprogramowania biznesowego znanej firmy globalnej to nie jedyne, a nawet nienajlepsze dla niej rozwiązanie.

Oczywiście pandemia zmieniła sytuację nas wszystkich, szczególnie mocno interesariuszy edukacji. Nie zawsze dotychczas doceniani metodycy e-learningu i specjaliści zajmujący się implementacją narzędzi teleinformatycznych w dydaktyce nagle stali się bardziej doceniani i potrzebni. Zakładając, że światu uda się wygrać walkę z COVID-19 można postrzegać pandemię jako szansę na zwrócenie uwagi wielu wykładowcom na technologiczne i światopoglądowe zmiany jakie dokonały się w ostatnich latach. Szansę na pochylenie głowy nad problemami

pedagogicznymi, które szczególnie na uczelniach wyższych były ostatnio spychane na dalszy plan. W wielu poprzednich pracach i prezentacjach autorów niniejszej monografii przewijało się zagadnienie różnic w postrzeganiu świata, zachowaniu oraz odmiennych predyspozycji i oczekiwań kolejnych pokoleń studentów urodzonych w świecie Internetu i telefonii komórkowej. Tymczasem przeważająca część dydaktyki prowadzona była tradycyjnymi metodami, praktycznie niezmiennymi od setek lat i coraz mniej przystającymi do potrzeb osób uczących się. Nowe metody ciągle miały zagorzałych przeciwników. Ustawa – Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z 20 lipca 2018 roku wzmocniła poczucie, że inwestowanie energii w działalność dydaktyczną nie jest opłacalne. Pandemia zmusiła wszystkich do zaangażowania się w nauczanie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Pokazała, że nauczanie takie jest technicznie możliwe i skłoniła do refleksji nad metodami nauczania. Zmusiła również do zastanowienia się nad jakością materiałów dydaktycznych, nad kwestiami praw autorskich, sposobami aktywizowania studentów oraz ewaluacji wiedzy. Pomimo wielu błędów popełnianych przez nauczycieli akademickich w obecnym okresie, doświadczenia z obecnej sytuacji mogą znacząco poprawić w przyszłości jakość kształcenia na uczelniach wyższych.

Wykorzystywanie narzędzi teleinformatycznych w sposób doraźny, jak stało się na początku pandemii w wielu przypadkach, może powodować złą ocenę technik e-edukacji i niezadowolenie studentów. Jak jednak wynika z opinii studentów (wyrażonych m.in. w ankietach przeprowadzanych w Politechnice Warszawskiej po maju 2020 roku) większość studentów jest zadowolona z zajęć zdalnych. Studenci naciskają za wprowadzeniem tych metod na stałe dla części zajęć. Całkowicie stacjonarny tryb studiowania zaczyna być określany przez studentów jako „archaiczny”. *Blended learning*, o którym dyskutowaliśmy na seminariach i warsztatach już 20 lat temu, wreszcie zyskuje rzeczywiste uznanie i może w przyszłości stać się standardem. Wydaje się, że zapisy legislacyjne, doraźnie zaadaptowane do nowych warunków zostaną utrzymane w przyszłości. Tu już nie ma odwrotu. Techniki kształcenia na odległość przestają być „gorszym dzieckiem” edukacji a stają się jego integralną częścią. Ewolucyjne zmiany światopoglądowe już się dokonują.

Na zakończenie, pragnę bardzo podziękować wszystkim autorom i innym osobom, zaangażowanym w przygotowanie monografii, za wszystko co uczynili dla e-edukacji i jej rozwoju w Polsce. Życzę sukcesów, satysfakcji z działań, a przede niestającego entuzjazmu.